“ڕۆمانی بەڕەگاوەی دڵشاد کاوانی و فەزای سەحراویی ئەدەب”.. میدیا تاهیر خۆشناو

هەندێکجار بەیەک جار خوێندنەوە ناتوانی مافی کتێبێک بدەی، ڕوونتر بڵێم، زۆرجاران خوێنەر ناتوانێ وەک ئەوەی کە هەیە یاخود پێ بە پێستی تەواوی واتا و پەیامەکانی ئەو کتێب بگەیەنێت، جا من ناخاسمە ئەو خوێنەرانەی تەنها مەبەستیان چێژە بۆیەکو ئەمەوێت بڵێم لە پاڵ ئەوەی کە بەرهەمی نووسەرێک چێژت پێ دەبەخشی، دەبێت بە پێی گۆشە نیگای خۆت و تێڕوانینت ، پەیامی دەقە بەدەڵەی بگەیەنێ.دەبێت قوڵیت تا ئاستێک بێت بڕۆبچیتە ڕۆحی وشەکانی ئەو کتێبەکە، پایەیەک بەرز بیتەوە بۆ ئاستی نووسەر،دواجار جگە لە دەق، تەی خوێنەر ئەتوانی ئاست و توانای نووسەر لە نووسیندا هەڵبسەنگێنی، ، هەڵبەت ئەمە زیاتر بۆ خودی پیرۆزی ئەدەبە وەک دەستخۆشی یاخود ڕووخاندنی نووسەر.

یەکێک لەو کتێبانەی کە من بە دووەمجار خوێندمەوە، ” بەڕەگاوە” ی دڵشاد کاوانییە.
هەرچەند بە جارێک خوێندنەوە بەڕادەیەکی زۆر توانینم لە پەیامی ڕۆمانەکە تێبگەم، بەڵام هەمیشە هەستم بە نەقسێک ئەکرد، بۆیە جارێک بە خودی نووسەریشم وت:”نەمتووانی مافی تەواو بە ڕۆمانەکەتان بدەم”
ڕەنگە هۆکار زۆربن، لە من زیاتر بۆ ئەوەی دەیگەڕێنمەوە، کە من ئەزموونی سەرەتاییم لە خوێندنەوە، لەلایەک، لەلایەکی تریش، یەکەم ڕۆمانی کوردییە خوێندبێتمەوە کە شێواز و تەکنیکی تەواو جیاواز بێت، هەڵبەت جگە لەوەی یەکەم ڕۆمانی کوردی سادیستی یە.

تەی خوێنەر کاتێ بەڕەگاوە دەخوێنیتەوە، ڕێک بیرت بۆ فەزای سەحراوییەکانی ” میخەی کوڕی ماخە” و دەپاکی و سادەیی و ساویلکەیی” شەمرازی کوڕی مەلاخدر
بەخورتی” دەچێت
ئەم ڕۆمانە کە کارەکتەرە سەرەکییەکەی ” نارسیس” ە لەپاڵ ئەو میخە و مەلاخدر و قریاقەس و شەمراز …..هتد دێت،
سەرەتای ڕۆمانەکە بە بەستانەوەی نارسیس دەست پێدەکات و دواتر گرێ کوێرەی نهێنییەکان و ماڵباتی میر ئەمبەز و خستنەوەی نەوە لە چوار

ئاینی جیاواز کە ، ئیسلام و فەلە و جولەکە و زەردەشتی بوو پاشان شەڕو کوشتن و پێکدادان لە پێناو گەیشتن بە بەدەسەڵات ، کە دواجار بە سەرکەوتنی شەمەرازی ڕۆحانی و مانەوەی نەژادی میخە کۆتایی دێت.

ئەو لایەنە باشانەی کە لە ڕۆمانی ” بەڕێگاوە” بەدیمانکرد:ـ

١- ناونیشانی ڕۆمانەکە : من سەرەتا کە خوێندمەوە، هەستم دەکرد ناونیشانێکی زۆر بەهێز نییە، بەڵام کاتێ چوومە ناوەڕۆکی ڕۆمانەکە، ئەوسا زانیم، هەڵەم، چونکە تا دواهەمین بەشی هەمیشە کارەکتەرەکان، بەڕێگاوەن، بە ڕزگاربوون و دۆزینەوەی حەقیقەت، بەڕێ ناوەزەترین ناونیشانە ، ئیتر ئەو ئەو گوتەیەش تا ڕادەیەک تێکشکا کە دەڵێن بە بەرگ و ناونیشانی کتێب هەڵمەخەڵەتێ، بێگومان ئەمەش لێهاتوویی نووسەر دەردەخات.

٢- حەزی بوون بە نارسیس: کە کردنەوەی هەموو کەدە نهێنییەکان و زەحمەتی و چەرمەسەری لەلایەن خودی نارسیسە، کە سەربوردەکەی دەخوێنێتەوە، دەتەوێ ئەو بیت، کاتێ واقیعت بە ڕەنگی ڕەشێکی تەخ نووسراوە، کاتێ نازانی بوون و ڕەچەڵەکت چییە، بەڵام تۆ هەوڵدەدەی سەرەڕای ئەوەی دەزانی ڕەنگە باج بە ڕۆحت بدەی، بۆیە دەکرێ بڵێین حەزی خوێنەر بە بوون بە نارسیس کە کارەکتەری سەرەکییە، هەوڵێکە بە خۆ دۆزینەوەی خوێنەر و برەودان بەخۆی. کە ڕەنگە ئەمیش لە واقیعێکی ڕەش و چەرمەسەری کۆمەڵگەکەی دابێت.

٣ – بوونی ئاینی جیاواز بەڵام دانەبڕاو لەیەکتر : بەڕێگاوە کڕۆکی سەرەکی پێکدادانی ئاینەکانە وەک دوژمنایەتی نا بەڵکو زیاتر بە لێک نزیکبوونەوە، ئەوەتا میخە و شەمراز و قریاقۆس، ئامۆزان لە لە سێ ئاینی جیاواز، هەڵبەتە ڕەنگە مەبەستی نووسەر ئەوە بێت، ئاین جیاوازی ناخاتە نێوان مرۆڤەکان بەڵکو ڕەنگە تەماع و حەزی زۆری کەسەکان بێت، کە باشتر بن لەوەیتریان، وەک ئەوەی میخە لەگەڵ شەمراز کردی، کە زیاتر مەبەستی گرتنە دەسەڵات و زیندووکردنەوەی دەسەڵاتی میرایەتی بوو وەک ئەوەی دژایەتی خودی ئاینەکەی شەمراز بێت.

٤ – خەیاڵی بوون بە پاڵەوان: مەحاڵە تۆ بەڕێگاوە بخوێنیتەوە، خەیاڵی ئەوەت نەکردبێ لە شوێنی کارەکتەرێک بیت، یاخود یەکێک بی لەوانەی هەمیشە بەحەنچەیەکەوە بە ڕێگاوەبی، ڕێچکە سەخت و دژوارەکان ببڕی

٥ ــ دانانی فەرهەنگەکەکی بێ پێز: بێگومان دانانی فەرهەنگێک ڕەنگە هەندێ ئاسان نەبێت بەتایبەت بۆ ئەوانەی چەندەها وشەی کۆنی کوردیان نوێ کردۆتەوە کە هەمیشە پەراوێز خراون.

٦ – ڕۆمانی هەموو سەردەمە جیاوازەکانە : بێگومان باشی هەموو دەقێک لەوەدایە، بۆ هەموو سەردەمێک خوێنەری خۆی هەبێت و لێی دانەبێت، من وای بۆ دەچم، بەڕێگاوەی یەکێکە لەو ڕۆمانانەی دوای ئەمەش هەمیشە خوێنەری سەرسەخت بۆ خۆیەوە دەبینێت، دواجار ئەمە بەرهەمی تەنها نووسەرێکی ئاسایی نییە!

جــوانترین دێڕی ئەم ڕۆمانە، کاتێک دەڵێــت " من دوای تەواوکردنی ئەم ڕۆمانە دەستبەجێ بە خۆگرخاندن خۆم دەکوژم.

ڕێک بیرت بۆ ئەوە دەچێت
نارسیس
یان نووسەر
یاخود تۆی خوێنەر
خۆت دەکوژی.!!

دواجار " بەڕێــگاوە" ی دڵشاد کاوانی لە هەموو وشەکان مەزنترە.
بەڕادەی ئەوەی دەتوانین بڵێین : وشەکان هەژارن لە ئاست وەسفکردنی ئەم ڕۆمانە"